GGD Amsterdam

Gezondheid en leefomgeving in Amsterdam

Resultaten Amsterdamse Gezondheidsmonitor 2020

2020

Veel factoren in onze leefomgeving hebben invloed op de gezondheid. De gemeente vindt het ontwikkelen van een gezonde stad belangrijk en daarom is gezondheid een vast onderdeel van de belangenafweging in ruimtelijk beleid. In deze rapportage leest u hoe inwoners zelf hun leefomgeving beoordelen. Zijn Amsterdammers tevreden over het groen in de buurt en het aanbod van sportvoorzieningen? Hoeveel inwoners hebben te maken met geluids- en geurhinder? De cijfers zijn afkomstig uit de Amsterdamse Gezondheidsmonitor 2020 (AGM).

Inhoudsopgave

1. Tevredenheid woonomgeving	3
2. Geluidshinder	5
3. Vocht en schimmel in woningen	8
4. Geurhinder	9

Kernpunten

- Amsterdammers zijn in het algemeen tevreden over hun woonomgeving; 85% tot 90% geeft hun woning, woonomgeving en groen in de buurt een voldoende rapportcijfer.
- Vier op tien Amsterdammers ervaren thuis ernstige geluidshinder, dat is vergelijkbaar met 2016.
- Amsterdammers ervaren de meeste geluidshinder door motoren, brommers/scooters en bouwlawaai.
- De meeste geurhinder in Amsterdam komt door rook van sigaretten en/of joints, 12% van de Amsterdammers van 18 t/m 64 jaar ervaart hiervan thuis ernstige hinder.
- Het aandeel Amsterdammers met vocht en/of schimmel in de woning is flink toegenomen van 13% in 2012 tot 23% in 2020.

Wat is de Amsterdamse Gezondheidsmonitor?

De Amsterdamse Gezondheidsmonitor (AGM) is de vierjaarlijkse gezondheidsenquête van GGD Amsterdam onder zelfstandig wonende Amsterdammers van 18 jaar en ouder. De GGD en de gemeente gebruiken de gegevens uit de monitor bij het opstellen van gemeentelijk gezondheidsbeleid. De AGM 2020 bestond uit een schriftelijke enquête via de post en het internet en is uitgevoerd in het najaar van 2020, tijdens de tweede coronagolf. De steekproef werd getrokken uit het bevolkingsregister. Er deden 10.204 Amsterdammers mee aan het onderzoek (respons: 35%). De gegevens zijn gewogen naar de bevolkingsopbouw. Verschillen tussen groepen en trends zijn statistisch getoetst. Alle GGD'en voerden de Gezondheidsmonitor 2020 hetzelfde uit. Daardoor zijn er voor veel thema's nationale cijfers beschikbaar.

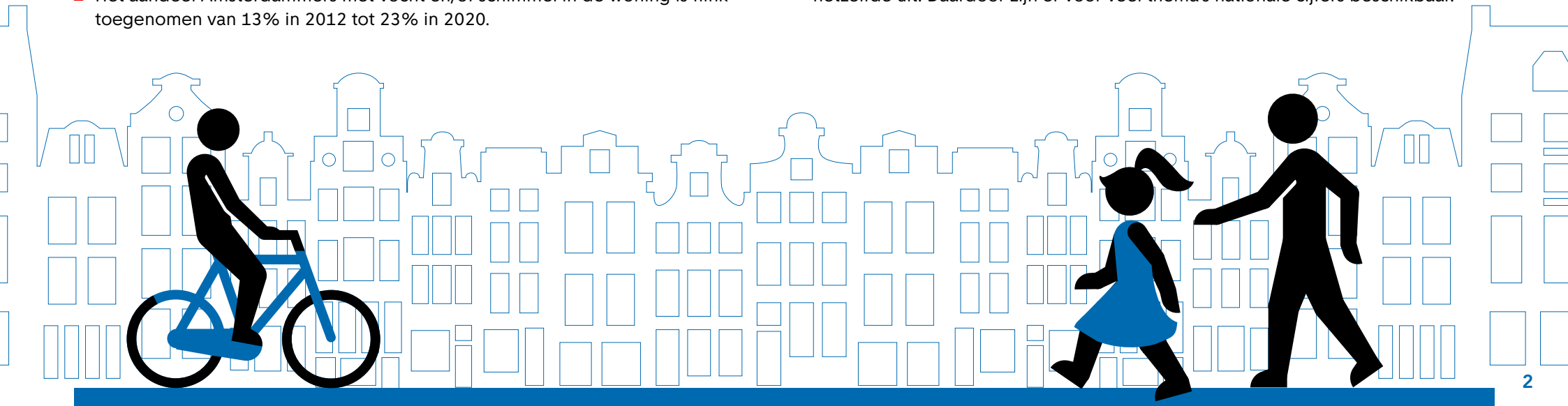

1. Tevredenheid woonomgeving

Meerderheid tevreden over hun woning en woonomgeving

Amsterdammers zijn over het algemeen tevreden over de woonomgeving en geven hieraan een voldoende rapportcijfer (6 of hoger). Ook zijn ze tevreden over het groen, sportvoorzieningen en fiets- en wandelmogelijkheden in de buurt.

De percentages zijn vergelijkbaar met 2016. Twee uitzonderingen: de tevredenheid over de woning daalde naar 87% en de tevredenheid over de fiets- en wandelmogelijkheden in de buurt naar 91% (tabel 1.1).

Tabel 1.1
Percentage Amsterdammers van 18 jaar en ouder dat een voldoende rapportcijfer geeft voor hun woning of woonomgeving in 2016 en 2020 (%)

	2016	2020	
tevredenheid woning	90	87	*
tevredenheid woonomgeving	88	87	
tevredenheid groen in buurt	87	86	
tevredenheid fiets/wandelmogelijkheden buurt	92	91	*
tevredenheid sportvoorzieningen buurt	86	85	

*significant verschil (p<0,05)

Bewoners in Zuid meest tevreden over woonomgeving

Inwoners van Nieuw-West en Zuidoost zijn het minst tevreden over de woning en woonomgeving (tabel 1.2). In Zuidoost is de tevredenheid over de woonomgeving 10% lager vergeleken met de rest van Amsterdam. De tevredenheid over het groen in de buurt en sportvoorzieningen in de buurt is in Zuidoost en Centrum lager dan gemiddeld in de stad. Bewoners uit Zuid zijn hierover juist meer tevreden .

De tevredenheid over de fiets- en wandelmogelijkheden in de buurt verschilt nauwelijks tussen de stadsdelen. Alleen de bewoners uit Centrum zijn hier minder tevreden over vergeleken met de rest van de stad.

Tabel 1.2
Percentage Amsterdammers van 18 jaar of ouder dat een voldoende rapportcijfer geeft voor hun woning of woonomgeving naar stadsdeel (%)

	Amsterdam	Centrum	West	Nieuw-West	Zuid	Oost	Noord	Zuidoost
tevredenheid woning	87	93	84	85	90	90	90	82
tevredenheid woonomgeving	87	92	87	81	94	92	85	77
tevredenheid groen in buurt	86	79	87	86	90	88	87	82
tevredenheid fiets/wandelmogelijkheden buurt	91	85	90	91	91	93	92	90
tevredenheid sportvoorzieningen buurt	85	79	87	84	89	87	85	80

ongunstiger dan stedelijk cijfer gunstiger dan stedelijk cijfer

Bewoners Bijlmer-Centrum en Bijlmer-Oost minst tevreden over woonomgeving

Het percentage bewoners dat de woning en woonomgeving een voldoende rapportcijfer geeft, varieert ook tussen gebieden (figuur 1 en 2). Bewoners uit Geuzenveld/Slotermeer, Osdorp, Slotervaart, Bos en Lommer, Bijlmer-Centrum en Bijlmer-Oost zijn minder tevreden over de woonomgeving dan gemiddeld. Bewoners uit Centrum-Oost, Oud-Zuid, Buitenveldert/Zuidas, de Pijp/Rivierenbuurt, Watergraafsmeer en IJburg/Zeeburgereiland zijn juist meer tevreden.

Bij tevredenheid over groen zijn de verschillen tussen de gebieden klein. In positieve zin springen Buitenveldert/Zuidas en de Watergraafsmeer eruit. Op deze plekken geven meer bewoners het groen in de buurt een voldoende rapportcijfer dan in de rest van de stad. Bewoners uit Centrum-West, Bos en Lommer en Bijlmer-Oost zijn minder tevreden over het groen in de buurt.

Figuur 1.1
Percentage Amsterdammers van 18 jaar of ouder dat een voldoende rapportcijfer geeft voor woonomgeving naar gebied (%)

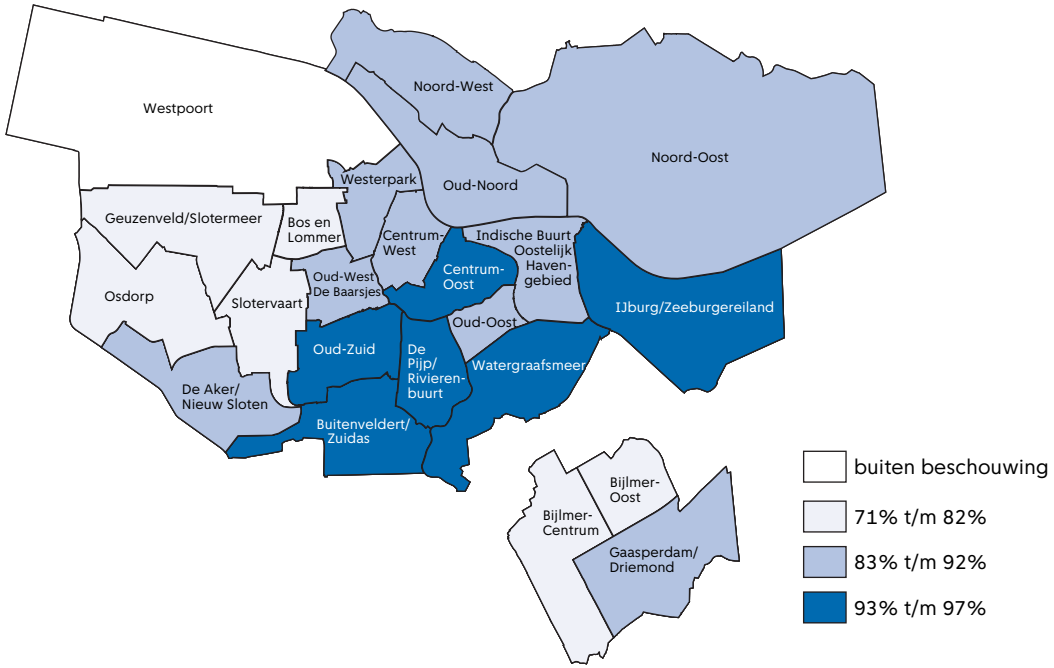

Figuur 1.2
Percentage Amsterdammers van 18 jaar of ouder dat een voldoende rapportcijfer geeft voor het groen in hun buurt naar gebied (%)

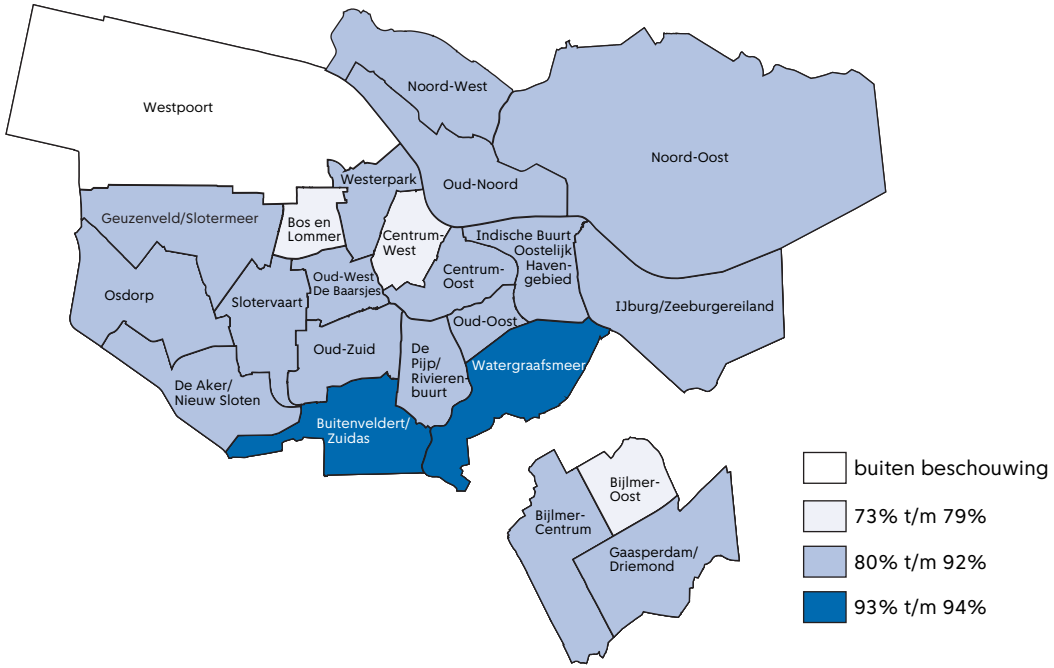

2. Geluidshinder

Geluidshinder is slecht voor de gezondheid

Te veel omgevingslawaai kan leiden tot geluidshinder en verstoring van de slaap. Ernstige of langdurige geluidshinder kan leiden tot stress, onvoldoende rust en andere psychische klachten, waardoor een verhoogd risico op hart- en vaatziektes kan ontstaan. In de Amsterdamse Gezondheidsmonitor is voor meerdere bronnen nagevraagd of mensen daar thuis geluidshinder van ervaren en om aan deze hinder een cijfer toe te kennen van 1 tot 10. Van ernstige geluidshinder is sprake als mensen een score van 8 of hoger aangaven. De nagevraagde bronnen vindt u in tabel 2.2.

Meeste geluidshinder in Centrum en West

In Amsterdam ervaart 43% van de volwassenen (18-64 jaar) thuis ernstige geluidshinder. In Centrum en West ervaren meer inwoners (18-64 jaar) ernstige geluidshinder dan in de rest van Amsterdam (tabel 2.1). De geluidshinder is lager in Oost en Zuidoost.

Tabel 2.1
Percentage Amsterdammers van 18 t/m 64 jaar dat thuis ernstige geluidshinder ervaart (%)

Amsterdam	43
Centrum	50
West	48
Nieuw-West	45
Zuid	46
Oost	35
Noord	41
Zuidoost	32

ongunstiger dan stedelijk cijfer

gunstiger dan stedelijk cijfer

Vooral geluidshinder door motoren en brommers/scooters

Motoren en brommers/scooters veroorzaken verreweg de meeste geluidsoverlast in Amsterdam (tabel 2.2). Andere belangrijke bronnen van ernstige geluidsoverlast zijn bouw- en slooplawaai, buren en wegverkeer(<50 km/h). De overlast van motoren en brommers/scooters is het grootst in Centrum, West en Nieuw-West en het laagst in Zuidoost (figuur 2.1). Bewoners van Nieuw-West en Zuid hebben vaker last van vliegverkeer en Schiphol vergeleken met de andere stadsdelen (figuur 2.2). Nieuw-West is ook het stadsdeel waar wegverkeer (<50 km/h) meer geluidshinder veroorzaakt dan in de rest van de stad. Volwassenen in Centrum en West hebben vaker last van bouw- en slooplawaai.
In Centrum ondervinden mensen vaker geluidshinder van bedrijven of industrie. Tenslotte ervaren de volwassenen in Oost vaker hinder van treinverkeer.

Figuur 2.1
Ernstige geluidshinder thuis door motoren onder 18-64 jarigen in Amsterdam naar stadsdeel (%)

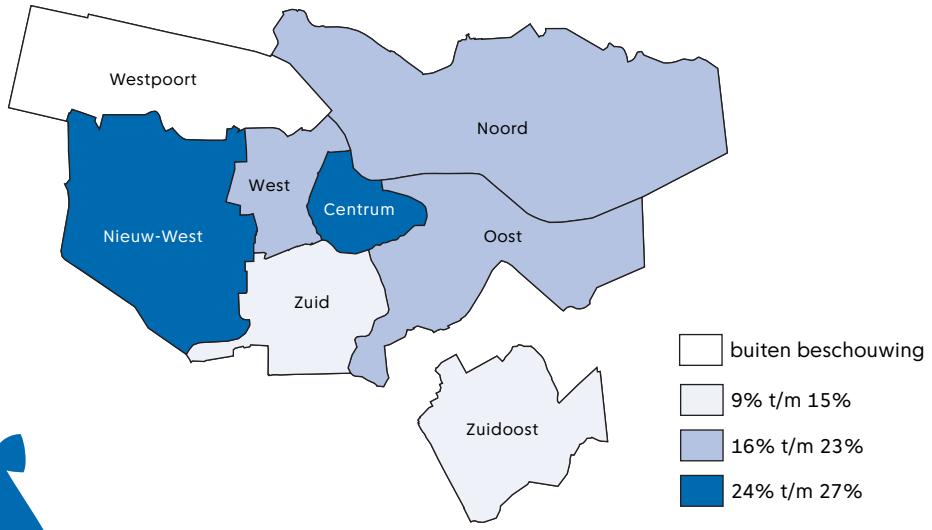

Tabel 2.2
Percentage Amsterdammers dat thuis ernstige geluidshinder ervaart per geluidsbron naar stadsdeel (%)

	wegverkeer > 50 km/u	wegverkeer < 50km/u	treinverkeer	vliegverkeer	Schiphol	brommers / scooters	motoren	buren	bedrijven / industrie	(ver)bouwen, slopen, graven
Leeftijdsgroep	18+	18+	18+	18+	18+	18 t/m 64	18 t/m 64	18 t/m 64	18 t/m 64	18 t/m 64
Amsterdam	6	11	2	8	2	18	19	12	3	16
Centrum	6	13	1	6	#	25	27	8	6	20
West	7	13	1	8	1	25	23	14	4	21
Nieuw-West	8	14	3	13	4	17	23	13	2	12
Zuid	5	10	1	11	3	14	15	14	2	19
Oost	5	8	3	2	0	18	18	7	2	14
Noord	5	10	1	5	2	15	16	13	2	16
Zuidoost	6	7	3	10	2	10	9	13	2	11

ongunstiger dan stedelijk cijfer gunstiger dan stedelijk cijfer # aantal te klein om te presenteren

Figuur 2.2
Ernstige geluidshinder thuis door vliegverkeer onder Amsterdammers van 18 jaar en ouder naar gebied (%)

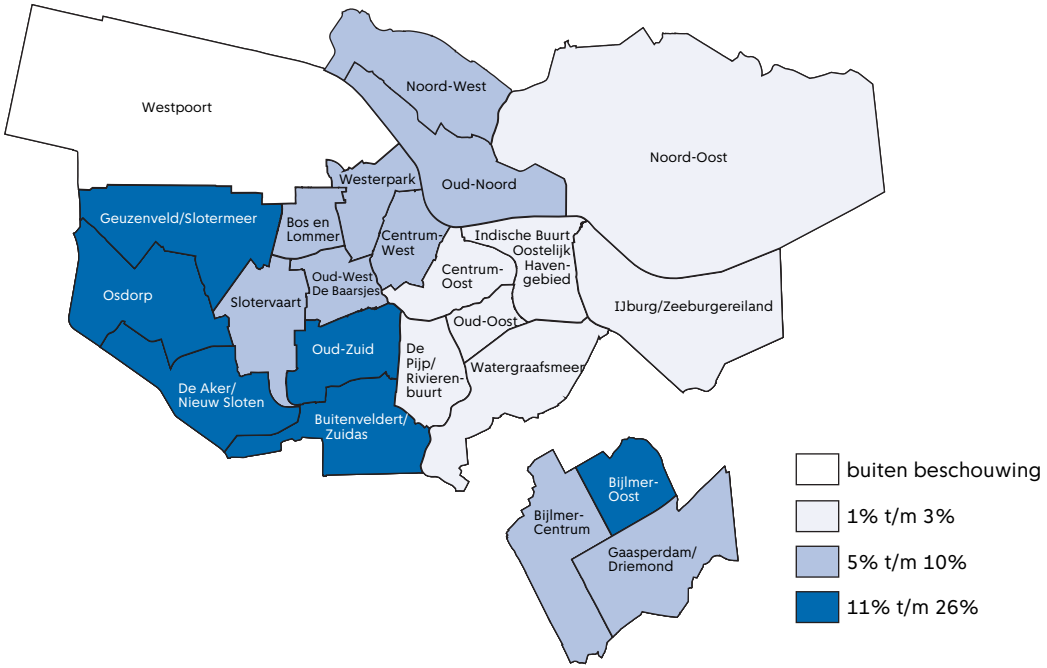

Meer geluidshinder in Amsterdam dan landelijk

Om een vergelijking te kunnen maken met landelijke cijfers en met 2016, zijn de hinderpercentages berekend voor de leeftijdsgroep 18 t/m 64 jaar (figuur 2.3). Amsterdammers (18-64 jaar) ervaren gemiddeld meer ernstige geluidshinder door wegverkeer, treinverkeer, vliegverkeer, en buren dan het Nederlandse gemiddelde. Het percentage bewoners dat ernstige geluidshinder ervaart per bron is vergelijkbaar met 2016, alleen de overlast van brommers/scooters daalde licht van 20% naar 18%.

6% Amsterdammers in de slaap verstoord door wegverkeer

In de gezondheidsmonitor is voor meerdere bronnen nagevraagd of mensen daar thuis slaapverstoring door ervaren en om aan deze slaapverstoring een cijfer toe te kennen van 1 tot 10. Van ernstige slaapverstoring is sprake als mensen een score van 8 of hoger aangaven. Wegverkeer veroorzaakt de meeste slaapverstoring gevolgd door vliegverkeer (figuur 2.4). In Nieuw-West komt slaapverstoring door weg-, trein- en vliegverkeer vaker voor dan in de rest van de gemeente. Vliegverkeer zorgt ook voor meer slaapverstoring in Zuid. In Oost en Noord hebben inwoners juist minder last van slaapverstoring door vliegverkeer dan elders in Amsterdam. Slaapverstoring door wegverkeer op wegen waar je meer dan 50 kilometer per uur mag rijden komt in Noord en Zuidoost relatief weinig voor. In Zuid geldt dit voor wegverkeer op wegen waar je minder dan 50 kilometer per uur mag rijden.

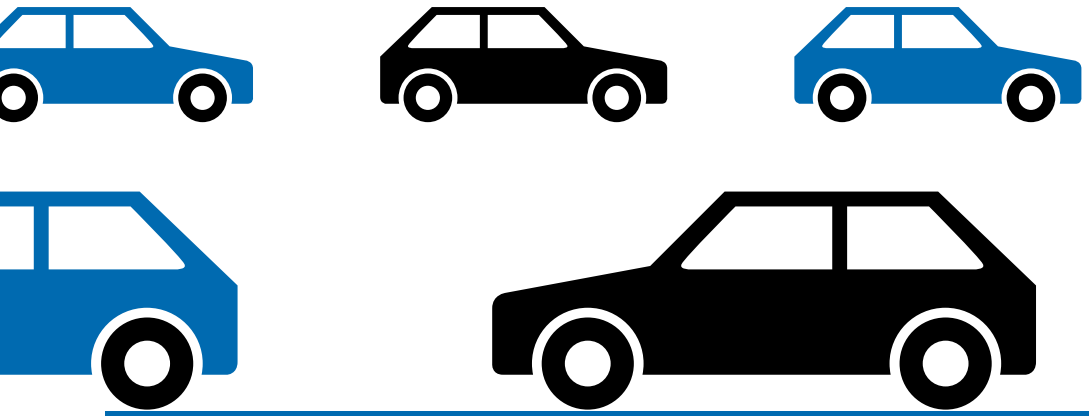

Figuur 2.3
Percentage bewoners van 18-64 jaar dat thuis ernstige geluidshinder ervaart naar geluidbron in 2016 en 2020 in Amsterdam en Nederland (%)

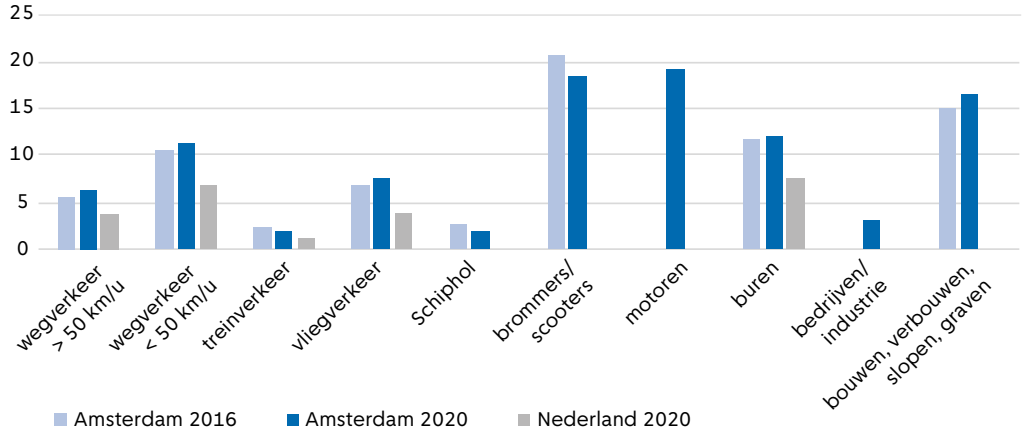

Figuur 2.4
Percentage Amsterdammers van 18 jaar en ouder dat thuis ernstige slaapverstoring ervaart door geluid, naar geluidsbron en stadsdeel

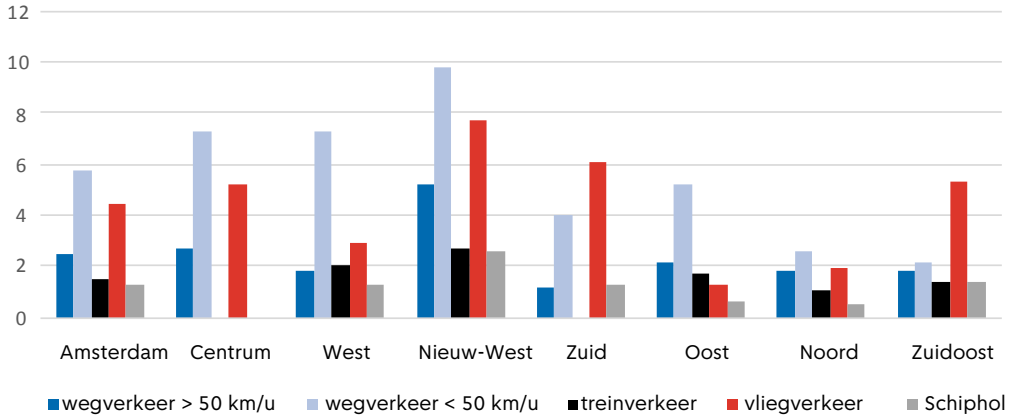

3. Vocht en schimmel in woningen

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat mensen die wonen in een vochtig huis vaker last hebben van luchtwegklachten dan mensen die wonen in een droog huis. Om een beeld te krijgen van de ernst van dit probleem is, net als in 2012, in 2020 nagevraagd of mensen vocht of schimmelplekken hebben in de woon- of slaapkamer.

Stijging vocht- en schimmelproblemen tussen 2012 en 2020

In tabel 3.1 is een opvallende stijging te zien: in 2012 had 13% van de Amsterdammers vocht- en/of schimmelproblemen, terwijl acht jaar later dat percentage op 23% ligt. Deze toename is terug te zien in vrijwel alle stadsdelen, behalve in Nieuw-West. In Zuid en Zuidoost gaven in 2020 bijna twee keer zoveel inwoners aan vocht- en/of schimmelproblemen in huis te hebben als in 2012. De conclusie dat meer woningen in Amsterdam vochtproblemen hebben lijkt voor de hand te liggen. Het is echter ook voorstelbaar dat meer mensen 'ja' hebben geantwoord op de gestelde vraag, omdat er meer aandacht is voor vochtproblemen in woningen, vooral waar het gaat om woningen met achterstallig onderhoud.

In 2020 geen duidelijke samenhang met astma of COPD

In 2012 had 7% van de mensen met vocht- en/of schimmelproblemen in de woning astma of COPD, terwijl dat slechts bij 4% van de mensen in 'droge' woningen het geval was. In 2020 was dat verschil minder duidelijk: 6% van de mensen in vochtige woningen had astma of COPD en 5% van de mensen in droge woningen. Wonen in een vochtige woning is echter nog steeds ongezond, want uit verschillende onderzoeken blijkt steeds weer dat mensen die in een vochtige woning wonen meer kans hebben om luchtwegklachten te krijgen.

Tabel 3.1
Percentage Amsterdammers van 18-64 jaar met vocht- en/of schimmelplekken in de woon- of slaapkamer in 2012 en 2020, naar stadsdeel (%)

	2012	2020	
Amsterdam	**13**	**23**	*
Centrum	17	27	*
West	12	24	*
Nieuw-West	18	18	
Zuid	11	27	*
Oost	12	19	*
Noord	13	22	*
Zuidoost	9	25	*

*significant verschil t.o.v. 2012 (p<0,05)

4. Geurhinder

Amsterdammers voelen zich soms of vaak gehinderd door bepaalde geuren. Die geuren kunnen afkomstig zijn van allerlei bronnen, zoals activiteiten van de buren, maar ook van vliegverkeer. Hinder door geur kan naast psychologische effecten ook daadwerkelijk leiden tot gezondheidsklachten. In de Gezondheidsmonitor is nagevraagd of men thuis geurhinder ondervond van open haard/houtkachel, rook van sigaretten of joints, vliegverkeer en barbecue/vuurkorf (figuur 4.1). Van ernstige geurhinder is sprake als mensen een score van 8 of hoger aangaven.

1 op de 8 inwoners geurhinder van sigaretten en joints

Ernstige geurhinder van de rook van sigaretten en joints komt het meeste voor, 12% van de 18- t/m 64-jarigen in Amsterdam heeft daar thuis last van. Op de tweede plek komt geurhinder van barbecue en vuurkorf met 4%. De hinder van open haarden en houtkachels ligt op 2%. Geur van vliegtuigen zorgt in Amsterdam nauwelijks voor hinder. Gemiddeld voor heel Amsterdam komt deze hinder uit op 1%.

Geurhinder van sigaretten en joints het hoogst in Centrum

Er zijn niet of nauwelijks verschillen in ervaren ernstige geurhinder tussen stadsdelen, behalve voor hinder door rook van sigaretten en joints. Dat komt in Centrum meer voor dan gemiddeld in Amsterdam (18%) en in stadsdeel Oost juist minder vaak (9%).

Figuur 4.1
Percentage Amsterdammers van 18 t/m 64 jaar dat thuis ernstige geurhinder ervaart van sigaretten en joints naar stadsdeel (%)

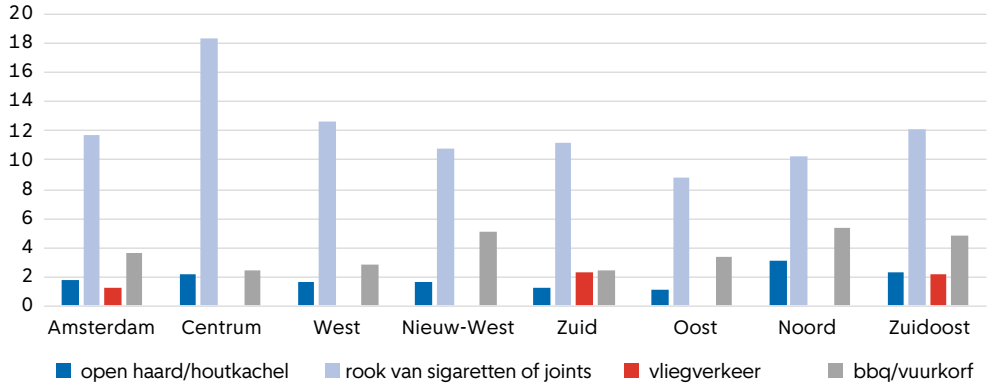

Figuur 4.2
Percentage Amsterdammers van 18 t/m 64 jaar dat thuis ernstige geurhinder ervaart van sigaretten en joints naar stadsdeel (%)

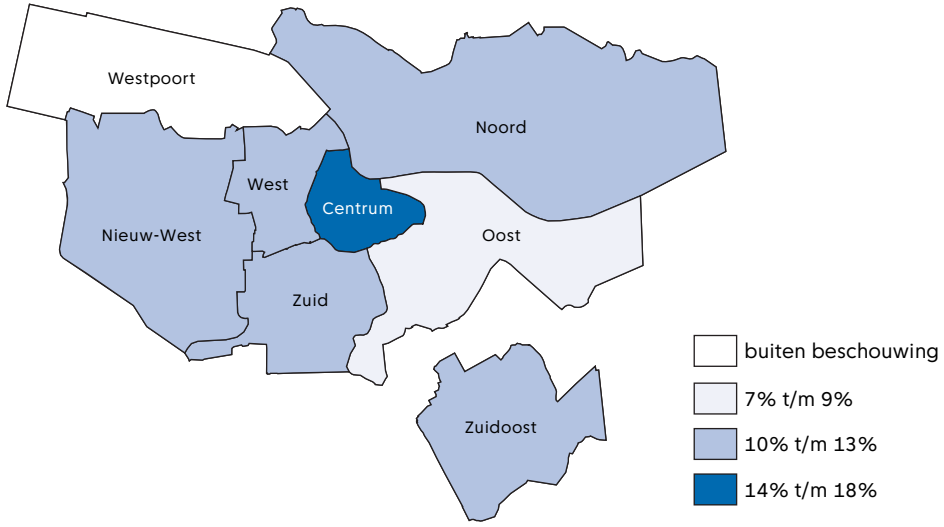

Colofon

Gezondheid en leefomgeving in Amsterdam |
Resultaten Amsterdamse Gezondheidsmonitor

Tekst Tobias Koster, Imke van Moorselaar, Rob van Strien, Henke Groenwold, Henriëtte Dijkshoorn, Marijn Julius, Claudia Verhagen

E-mail gezondleven@ggd.amsterdam.nl
Website ggd.amsterdam.nl

Vormgeving Vorm de Stad

Fotografie Fotobank Amsterdam, Edwin van Eis